

По настоящемъ дългътъ на банката спроти Deutsche Bank по тѣзи два заема е сведенъ на 7.610.500 лв., тъй като прѣзъ м. май мин. 1908 година тя амортизира прѣдсрочно половината отъ останалия до тогава дългъ отъ въпроснитѣ заеми на банката, като е използвала за тази цѣль сумитѣ, съ които Софийската община е разполагала въ Берлинъ отъ заема прѣзъ 1906 година.<sup>8)</sup>

#### 4. Банкноти въ обращение.

Първо мѣсто между безплатнитѣ сръдства на Б. Н. Банка заематъ нейнитѣ банкноти. —

Банковиятъ билетъ има за база личното обращение.

Вмѣсто да снабди съ свое джиро удобрѣнитѣ за скотиране търговски обезателства, както това върши частниятъ банкеринъ, и да имъ даде по-нататъшно обращение, — банката, която е дарена съ привилегия да издава банкноти, задържа въ своятъ протфейлъ тѣзи обезателства (по този начинъ тя спира по-нататъшното имъ обращение); а, въ замѣна на тѣхъ, издава своятъ билетъ (bank-note).

Послѣдниятъ, свободенъ отъ формалноститѣ по джирисване, падежъ за плащане, протестъ и пр., съ по-голѣмъ успѣхъ застѣпва мѣстото на записитѣ на заповѣдь, мѣнителницитѣ и чековетѣ, а слѣдователно и паритѣ въ тѣхната функция като посрѣдникъ при размѣната и като платежно сръдство.

За да може обаче банковиятъ билетъ, като носи само единъ подписъ (на лицата, които ангажиратъ банката), да си пробие пътъ, изисква се, щото учрѣждението да се ползува съ довѣрие на публиката, сир. прѣдвяителятъ на банковия билетъ да бжде увѣренъ, че може всѣкога да получи отъ банката означената въ прѣдвяения отъ него билетъ сума въ металическа монета.

А понеже банковиятъ билетъ е едно безпорцентно обезателство за лицето (учрѣждение) което го издава, а процентно за онова което го получава, то слѣдва, че емисията на банкноти съставлява една доходна статия за първия. А като така, държавата първа е поискала да се възползува отъ това сръдство, или по-точно тя го е отнела отъ ржцѣтъ на правоимѣющитѣ, — всѣка банка се ползува въ извѣстна степенъ съ довѣрие на околната публика и слѣдов. нищо не ѝ прѣчи да се задължава въ кръга на това довѣрие по банкноти, както тя може да се задължава по полици, — и го е включила въ своятъ прерогативи, подобно монетната религия. Присвѣното отъ държавата право да издава билети добива за нея още по-голѣмъ смисълъ, като се вземе прѣдъ видъ че тя, въ замѣна на тази привилегия, дарована отъ нея най-честно на нѣкое частно прѣдприятие (банка), добива право на частъ отъ печалбитѣ на това прѣдприятие за попълване на бюджетни дефицити; а, по-главно, служи ѝ за мотивъ да сключва заеми при това учрѣждение за своитѣ нужди, безъ да прибѣгва до осъдената днесъ (поне за нормално врѣме) система на издаване книжни пари, съ тѣхнитѣ опасни послѣдствия за паричното обращение на страната.

Държавата у насъ е прѣдоставила, както е извѣстно, само на Б. Н. Банка да издава банкноти (чл. 4 отъ закона за банката отъ 1885 г.); а понеже банката е държавна, то слѣдва, че банкнотната операция въ България се намѣрва изключително въ ржцѣтъ на държавата.

Споредъ закона за банката отъ 1885 г., издаденитѣ отъ нея банкноти трѣбваше да бждатъ въ златенъ еталонъ, тъй като всичкитѣ ѝ земания-давания, съгласно чл. 13 отъ устава, трѣбваше да ставатъ само въ злато.

<sup>8)</sup> Вж. Отчетътъ на Б. Н. Банка за 1907 г., стр. 22.